

ชื่อเรื่อง	การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนโนนหันวิทยายน
ผู้วิจัย	นายดำรง อ่อนอภัย รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนโนนหันวิทยายน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนโนนหันวิทยายน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนโนนหันวิทยายน 2) เพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนโนนหันวิทยายน และ 3) เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน โรงเรียนโนนหันวิทยายน กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย ครูที่สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโนนหันวิทยายน จำนวน 25 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนโนนหันวิทยายน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 151 คน ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ตามกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทางวิชาชีพ 6 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างทีม 2) การกำหนดแนวทางแก้ปัญหา 3) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 4) การสังเกตชั้นเรียนและรวบรวมข้อมูล 5) การวิเคราะห์ข้อมูลสะท้อนคิด และ 6) การรายงานผล จำนวน 2 วงรอบ ระหว่างเดือนตุลาคม 2564 ถึง เดือนมีนาคม 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบประเมินจำนวน 5 ฉบับ แบบบันทึกการศึกษาการเปิดชั้นเรียน จำนวน 4 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. ศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนโนนหันวิทยายน

1.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้การสอนคิดตามแนวทาง Thinking School ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.79$, $\sigma = 0.24$) และ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้าน มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.39$, $\sigma = 0.18$)

1.2 ศักยภาพครูด้านการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยใช้กระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมี

ศักยภาพด้านการวิเคราะห์หลักสูตร ด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ และด้านสื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนโนนหันวิทยายน

2.1 ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนโนนหันวิทยายน มีองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างทีม 2) การกำหนดแนวทางแก้ปัญหา 3) การออกแบบการจัดการเรียนรู้ 4) การสังเกตชั้นเรียนและรวบรวมข้อมูล 5) การวิเคราะห์ข้อมูลสะท้อนคิด และ 6) การรายงานผลการรายงานผล (Report)

2.2 ผลที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอนจากกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ของโรงเรียนโนนหันวิทยายน

2.2.1 ครูผู้สอนเข้าใจบริบทของรายวิชา และจุดเน้นสำคัญในการจัดการเรียนรู้มากขึ้น จากการได้ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร รายละเอียดของรายวิชา สารการเรียนรู้ที่สำคัญของเนื้อหาความรู้ การวิเคราะห์สภาพปัญหา การจัดการเรียนการสอน วิธีการสอน ปัญหาและอุปสรรคการจัดการเรียนการสอน สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครู การวางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกับทีมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

2.2.2 การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น เนื่องจากครูผู้สอน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองร่วมกับประสบการณ์ของสมาชิก ทีมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นอกจากนี้ผู้สอนที่เป็นสมาชิกในทีมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ยังได้เห็นตัวอย่างที่ดี ในการจัดการเรียนการสอนของเพื่อนสมาชิก ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ในชั้นเรียนของตนเองได้

2.2.3 ครูผู้สอนสามารถพัฒนาและปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้อย่างเหมาะสมกับระยะเวลา เนื้อหา ผู้เรียน สภาพแวดล้อม สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ ส่งผลให้การออกแบบการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ครอบคลุมตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ และวัดประเมินผลการเรียนรู้ได้ตรงจุด จากการมีสมาชิก ทีมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยให้ข้อเสนอแนะ ช่วยแก้ไขปัญหา รวมถึงให้กำลังใจ ภายใต้อบรมภาคการเรียนรู้ที่เป็นกัลยาณมิตร มีการสื่อสารทางบวก จากทีมครูผู้สอนด้วยกัน รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทุกขั้นตอนของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2.4 ลดความโดดเดี่ยวและเพิ่มความมั่นใจของครูผู้สอน ซึ่งจากเดิมที่ผู้สอนแต่ละคนคิดวางแผนการสอนเพียงคนเดียว เมื่อมีปัญหาต่าง ๆ ก็แก้ปัญหาเพียงผู้เดียว การปรึกษาหารือกัน เพื่อพัฒนาการสอนยังมีน้อย เปลี่ยนมาเป็นการร่วมมือในการคิดและแก้ปัญหาด้วยกัน โดยการร่วมวางแผนออกแบบการจัดการเรียนรู้ ร่วมศึกษาชั้นเรียน และร่วมสะท้อนผลเพื่อการพัฒนา

อย่างสร้างสรรค์ โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

3. ผลการพัฒนาศักยภาพการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนโนนหันวิทยายน

3.1 พฤติกรรมนักเรียนด้านการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.99$, $\sigma = 0.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีความสนุกสนานในระหว่างการเรียนรู้ ($\mu = 4.47$, $\sigma = 0.62$) รองลงมาคือ การทำงานเป็นกลุ่ม ($\mu = 4.25$, $\sigma = 0.65$) นักเรียนมีความกล้าตัดสินใจในการแก้ปัญหา ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.78$) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักเรียน ($\mu = 3.66$, $\sigma = 0.68$)

3.2 นักเรียนมีผลการประเมินการคิดวิเคราะห์ในภาพรวม อยู่ในระดับดี ร้อยละ 80.98 โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนมีผลการประเมินการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับเยี่ยม จำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปศึกษา ร้อยละ 64.23 รองลงมาคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา นักเรียนมีผลการประเมินการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 58.94 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นักเรียนมีผลการประเมินการคิดวิเคราะห์ในระดับดีเยี่ยม น้อยที่สุด คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คือ ร้อยละ 15.89

3.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.54$, $\sigma = 0.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีความพึงพอใจสูงสุด คือ นักเรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.62$, $\sigma = 0.49$) และ ข้อที่มีความพึงพอใจ น้อยที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากขึ้น โดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.63$)